

NİRENGİ

Çok Geç Olmadan Çocuk İstismarına Dur De! Çalıştay Raporu

26 Mayıs 2016, Mersin

Hazırlayanlar:

Zeynep M. Türkmen Sanduvac
Ayse Gür Turaboğlu
Solmaz Havuz
Idil Türkmen

NİRENGİ

www.nirengidernegi.org

info@nirengidernegi.org

Tasarım:

İdil Türkmen

Bu çalışma Arbella Makarna katkılarıyla düzenlenmiştir.

İÇİNDEKİLER

A. Giriş.....	4
B. Katılımcılar.....	5
C. Yöntem ve Akış	
i. Açılış.....	7
ii. Panel.....	19
iii. Senaryo Çalışması.....	13
iv. Çocuk İstismarında Okul Temelli Erken Uyarı ve Etkin Müdahale Modülü Tanıtım Sunumu.....	21
v. Alt Grup Çalışmaları ve Raporlanan Paylaşımlar.....	23
D. Sonuç ve Öneriler.....	31
Ek 1: Katılımcı Listesi	

A. GİRİŞ

26 Mayıs 2016 tarihinde, Nirengi Derneği tarafından Arbella Makarna katkılarıyla, Çok Geç Olmadan Çocuk İstismarına Dur De! konulu bir çalıştay gerçekleştirildi.

Çalıştayda, öncelikle çocuk ihmal ve istismarı alanında çalışan paydaşların bir araya gelmesi hedeflendi. Ek olarak, ilgili paydaşların bu konuda koruyucu- önleyici ve etkin müdahale-destek için sürdürülebilir şekilde koordineli çalışmak konusunda bir sistem geliştirmek üzere görüş-alışverişinde bulunmaları sağlandı.

B. KATILIMCILAR

Çalıştay, ilgili kamu kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenler ve yerel STK temsilcilerinin geniş katılımı ile gerçekleşti. Katılımcı kuruluşlar; İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, Mersin Adliyesi; çocuk mahkemesi, ilgili STK'lar, akademisyenler, belediye hizmetler birimleri.

Çalışmaya 17 farklı kuruluştan 32 kişi katıldı. Ek 1: Katılımcı Listesi.

C. YÖNTEM ve AKIŞ

I. AÇILIŞ

Nirengi Derneği Programlar Koordinatörü
Sosyal Hizmet Uzmanı
Zeynep M. Türkmen Sanduvac

Çalıştayın açılış ve giriş konuşmasını çalıştay moderatörü, Nirengi Derneği Programlar Koordinatörü Zeynep M. Sanduvac yaptı. Sanduvac, açılış konuşmasında özellikle sektörler arası koordineli çalışma ve vaka yönetimi yaklaşımı üzerinde durdu ve şu konuları dile getirdi:

“Çocuk ihmal ve istismarı toplumsal bir sorundur. Hiçbir sektör ya da kurumun tek başına çocuk ihmal ve istismarını önleme konusunda kaynakları, yetki ve otoritesi yeterli olmayacaktır. Bu nedenle aile, okul ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların da dahil olduğu etkin koruma ve müdahale programlarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Özellikle okullar ve öğretmenler bu konuda kilit rol oynayabilirler. Ülkemizde de okul temelli çocuk ihmal ve istismarını tanıma, değerlendirme ve yönlendirme sistemlerinin- vaka yönetimini sisteminin geliştirilmesi çok önemlidir... Bu çalıştayda

hareket noktamız, örnek-pilot çalışma ili olarak Mersin’i seçerek, öncelikle çocuk ihmal ve istismarı alanında çalışan paydaşların bir araya gelmesini sağlamaktı. Şimdi sizler, 17 farklı kuruluştan 30’dan fazla katılımcı olarak buradasınız. Bugün hep beraber, çocuk ihmal ve istismarı konusunda koruyucu-önleyici ve etkin müdahale-destek için sürdürülebilir, kurumlar arası koordineli çalışmaya dayalı bir sistem üzerinde duracağız... Çalıştaydan beklenen sonuçlar; çocuk istismarına karşı bir yol haritasının da yer alacağı sürdürülebilir okul temeli çocuk istismarının önlenmesi ve etkin müdahale sistemi konulu bir politika dokümanı hazırlayacağız... Ek olarak bu dokümanı Türkçe ve İngilizce çevrimiçi yayın haline getirerek ulusal ve uluslararası platformlarda paylaşmayı planlıyoruz...Bu konudaki çalışmalarını <http://www.nirengiderneği.org/tr/cok-gec-olmadan/> web sitesinden izleyebilirsiniz”.

C. YÖNTEM ve AKIŞ

II. PANEL

Panelde, farklı kurum ve kuruluş temsilcileri, farklı bilgi, deneyim ve bakış açıları çerçevesinde konuya ilişkin anahtar mesajları dile getirdi.

Panel katılımcıları ve konular: Adli Tıp Uzmanı ve Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Koruma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Halis Dokgöz; Mersin Başsavcı Vekili Ali Ergen; Nirengi Derneği Bşk.

Yrd.cısı, Uzman Psikolojik Danışman Ayşe Gür Turaboğlu ve Mersin Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı Avukat Ece Kovan'ın katılımıyla çocuk ihmal ve istismarının adli tip, hukuki ve psiko-sosyal boyutları ele alındı.

Panelistlerin paylaşımlarındaki temel konular ve mesajları:

RAKAMLARLA ÇOCUK İSTİSMARI

Adli Tıp Uzmanı ve Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Koruma Merkezi Müdürü
Prof. Dr. Halis Dokgöz

"Okul, aile vb. ortamlarda çocukların

%25 'i ihmale, **%45** 'i fiziksel istismara,

%51 'i duygusal istismara ve

%3 'ü cinsel istismara maruz kalıyor."

SHÇK ve UNICEF 2010

"Cinsel saldırı suçlarının değerlendirilmesinde adli tıp önemli bir yere sahiptir. Özellikle hem mağdurdaki fiziksel bulguların saptanmasında hem de saldırganın belirlenmesine yönelik kimliklendirme çalışmalarında cinsel saldırı eyleminin gerçekleştiği andan itibaren ilk 72 saatte olguların değerlendirilmesi önemlidir. Bu tür olguların değerlendirilmesinde olgunun tekrar tekrar muayenesini gerektirmeyecek bütüncül bir değerlendirme sisteminin standardize edilerek ülkemiz çapında yaygınlaştırılması en uygun yaklaşım olacaktır".

Prof. Dr. Halis Dokgöz, cinsel suçların değerlendirilmesi ile ilgili olarak yasada yapılan değişikliklerle olguların ruhsal değerlendirmesinin zorunluluk olmaktan çıkması noktasında da uyarılarda bulundu. Bazen fiziksel olarak hiçbir bulgu saptanamaz ama ruhsal değerlendirme ile bulgular saptanır ve cinsel saldırı olduğu ortaya konur. Ayrıca cinsel saldırı olgularında ruhsal muayene ve

değerlendirme şarttır. Hem istismar varlığını ortaya koymak hem de olgulara psikiyatrik destek vermek zorunluluktur.

Prof. Dr. Halis Dokgöz, "Çocuk ihmal ve istismarı konusunun ele alınmasında kurumlar ve ekipler arasında işbirliği kaçınılmazdır" diyerek, özellikle Üniversitelerin Çocuk Koruma Merkezleri ve sağlık bakanlığı'na bağlı Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM)'lerinin işbirliği içinde çalışmasının ve bütüncül değerlendirmenin önemine vurgu yaptı.

Mersin Başsavcı Vekili
Ali Ergen

Çocuk ihmal ve istismarının ülkemiz için önemli bir sorun olduğunu belirttikten sonra uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarının yaygınlığına dikkat çekti. Şöyle devam etti: “...Savcılıkların uzmanlaşmış büroları bulunmaktadır. Savcılık bu konuda Çocuk Suçları Bürosu (Çocuk Bürosu) ile çalışmaktadır. Çocuk Bürosu, korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya ihtiyacı olan veya uyum güçlüğü çekenlere ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde çalışır. Bu büroda 2 savcı görevlidir. Mersin’de Çocuk Bürosu, 7 gün 24 saat esasına göre çalışmaktadır... Savcılar Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM) ile koordineli şekilde de çalışırlar. Soruşturma evresi Cumhuriyet Savcısı tarafından yönetilir. İhbar ve şikayet yoluyla bir suç öğrenildiğinde adli makamlar haberdar edilir. Ayrıca adli makamların kendiliğinden harekete geçme yetkileri de bulunmaktadır. İhbar veya şikayet Cumhuriyet Savcılığına geldiğinde Savcılık ifade almak zorundadır...”.

Başsavcı Vekili Ali Ergen, TCK’da çocuklara yönelik cinsel istismar suçuna verilecek cezayı belirleyen 103. Madde hakkında da bilgi verdi. “...çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde kişi 3 yıldan 8 yıla kadar cezalandırılır. Mağdur 15 yaş altında ise cezalar artar...”. Başsavcı Vekili Ali Ergen, TCK’da kötü muamele ile ilgili 232. Maddeye de dikkat çekti: “...bu maddede kötü muamele suçunun maddi konusunu aynı konutta birlikte yaşayan kişi veya üzerinde disiplin yetkisi bulunan kişi oluşturmaktadır. Yasada, kötü muamelenin maddi konusunu oluşturan kişi grupları esas alınarak, kötü muamele başlığı altında iki ayrı suça yer verilmiştir: aynı konutta birlikte yaşayan birine “kötü muamele suçu” ve “disiplin yetkisinin kötüye kullanılması suçu”. Kötü muamele suçu için iki aydan bir yıla kadar hapis cezası, disiplin yetkisinin kötüye kullanılması suçu için bir yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

ÇOCUK İSTİSMARI TOPLUMSAL ALGILAR

**Çocuklar istismarı
hayal güçlerinin
genişliği nedeniyle
uydururlar!**

YANLIŞ

DOĞRU

**Çocuklar bu konuda
yalan söylemezler!
Çocuğa inanın.**

**Uzman Psikolojik Danışman
Ayşe Gür Turaboğlu**

İlişkide güç eşitsizliğine vurgu yaparak, şöyle dedi; "... istismar vakalarına ilişkide güç eşitsizliği eşlik etmektedir... İhmal ve istismar vakalarında üzerinde en az durulan duygusal istismar turudur. Duygusal istismar, genelde güç (hijerarşik olarak) eşitsizliği yoluyla gerçekleştirilen psikolojik baskıyı da kapsamaktadır...Duygusal istismar, kültürel kodlar nedeniyle genellikle gündeme gelmemektedir. Oysa, duygusal istismara maruz kalan çocuk bütün yaşamı boyunca bunun etkisi altında yaşamaktadır. Duygusal ihmal ve istismar, küçük yaştan itibaren çocuğun kişiliğinde kalıcı psiko-sosyal hasarlara neden olabilmektedir. Duygusal istismarın tespiti zordur; derinlemesine görüşmeler yapılması gerektirir.. Çocuk ihmal ve istismarı vakalarında öğretmenler kilit noktadır... Çocuk açısından, ikinci otorite figürü olarak gördüğü öğretmene açılması mümkün olabilir...".

Uzman Psikolojik Danışman Ayşe Gür Turaboğlu, ayrıca 'görev yükümlülüğü'

üzerinde durarak, ihmal ve istismara uğramış ya da uğradığından şüphe edilen çocuklar için öğretmenlerin bildirim yükümlülüğüne işaret etti... Ayrıca, Nirengi Derneği'nin çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi konusunda okul temelli kapsamlı bir projenin Mersin'de yürütülmesi konusunda girişimde bulunduğu belirterek, bu projede yapılacak çalışmalarını şöyle özetledi; "... öğretmenlerin İhmal, istismar ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilgi düzeyleri ve farkındalıklarını arttırmak. Özellikle İhmal ve istismara uğrayan çocukla karşılaştıklarında ne yapmaları, çocukla nasıl iletişim kurmaları, nereye başvurmaları konusunda bilgilendirmek, yasal zorunluluklar, uzman ekip ile çalışan merkezlerin nereler olduğu konularında bilgi düzeyleri ve farkındalıklarını arttırmak, vb. konuları kapsayan bir dizi eğitim çalışması yapılacak... Ek olarak, Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi ve Erken Müdahale Sistemine yönelik Okul-Temelli Standart Operasyon Prosedürlerinin geliştirileceğini belirtti.

DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR

Başkalarının aile hayatına müdahale etmek istemem.

Çocuk istismarının etkileri yaşamı derinden etkiler. Kendini algılayışını ve gelecek ilişkilerini tehlikeye sokar. Söz konusu çocuk istismarı olunca, **bu bir aile meselesi değil, toplumsal bir sorundur.** Ona yardım edin.

ÇOCUK İSTİSMARI VAKALARINI YETKİLİLERE BİLDİRİN!

Mersin Barosu Çocuk Hakları Merkezi Başkanı Avukat Ece Kovan

Konunun insan hakları açısından ele alınması üzerine vurgu yaparak şu konulara değindi..." istismar vakalarının % 46'sı cinsel-şiddet içerikli şekilde çocuklara yöneliktir. Yine cinsel istismar vakalarının %90'ı çocukların tanıdığı kişiler tarafından gerçekleşmektedir. Çocuğun kendini rahat ve güvenli hissettiği ortamlarda istismar gerçekleşebilmektedir.

Avukat Ece Kovan, bu konuda yapısal sorunların varlığına dikkat çekti ve yapısal sorunları şöyle özetledi; "...örf, adet ve aile normları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı ya dile getirilmemekte ya da normal-olağan vakalar olarak görülebilmektedir. Örneğin, aile içi ensest vakaları, çocuk yaşta evlendirilme, vb. ... Yasal anlamda da tartışmalı maddeler ve uygulamalar söz konusudur; örneğin, TCK. 103. Maddeye göre, 15 yaş altı çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarının adli makamlarca ele alınması şikayete tabi değildir. Buna karşılık, TCK. 104. Maddeye göre, Haziran 2014'de yapılan düzenleme ile , 15 yaş üstü çocuklara yönelik cinsel

istismar vakalarının adli makamlarca ele alınması şikayete tabidir...Çocuklara yönelik sarkıntılık aşamasında belirleyici olarak hareketin ani ve kısa süreli olma durumuna bakılmaktadır. Burada nitelikli sarkıntılık (ellemek, öpmek, vb.) ve niteliksiz sarkıntılık (organ sokmak) ayrımı vardır. Bir diğer tartışmalı konu da çocuğun ruh sağlığının bozulması durumudur. Ruh sağlığının bozulmasını ağırlaştırıcı sebep sayan düzenlemenin kalkması ile 8-15 yıl arasında olan ceza süresi 8 yıldan aşağıya düştü..."

C. YÖNTEM ve AKIŞ

III. SENARYO ÇALIŞMASI

Katılımcılar 4 ayrı alt grupta aşağıdaki senaryo üzerinden görüşlerini paylaştılar. Grup paylaşımlarında ortaklaşan konular da senaryodan sonra yer almaktadır.

Senaryo : 11 yaşındaki Deniz başarılı ama içine kapanık bir öğrencidir. Futbol takımında da oldukça iyi bir kalecidir. Her hafta olmasa bile sık sık maçını izlemeye gidiyorsunuz ve babasının Denizi, kenardan eleştirdiğini ve küçümsediğini görüyorsunuz. Maç arasında Deniz'e çok bağıyor ve maç bittiği zaman ise 'bir şeyi beceremiyorsun', 'işe yaramazsın', 'aptal çocuk' diye bağırarak çekiştirdiğine tanık oluyorsunuz.

Son zamanlarda Deniz üst üste sınavlardan düşük not almaktadır. Deniz'i çağırıp sorduğunuzda 'ne olur öğretmenim babama söylemeyin, düzeltereğim' diyerek ağlamaya başlar. Ancak Deniz antrenmanlara ve beden eğitimi derslerine girmekten kaçınmaya başlamıştır. Biraz araştırdığımızda babanın katı disiplin kuralları uyguladığını ve zaman zaman dayak attığını öğreniyorsunuz. Teneffüste arkadaşları ile oyun oynarken kolunu yaralayan Deniz revire gittiğinde, vücudunda morluklar olduğunu fark ediyorsunuz.

GRUP PAYLAŞIMLARI

• Senaryodaki durum:

Duygusal istismar ve fiziksel istismar.

• Senaryoda ihtiyaç duyulan bilgiler:

Ailenin yapısı, kardeş sayısı, diğer kardeşlerin maruz kaldığı benzer durumun varlığı, geçmiş hikâyeler, babanın geçmiş şiddet deneyimi, anne hakkında bilgi, annenin rolü ve olaya yaklaşımı, vb.

• İletişim:

Aile içi iletişimde çocukla iletişim eksikliği, başarılı olduğu alanları yok saymak, cezalandırma yaklaşımı, vb.

• Çocuk açısından durum:

Çocuk da kaygı ve değersizlik yaratması, istismarın uzun dönemli etkisi, vb.

• Müdahale açısından durum:

- Okul rehberlik servisinin önemi ve gerekliliği.
- Bildirim zorunluluğu.
- Okulda bildirim ile ilgili izlenmesi gereken yok konusunda öğretmenlerin ve okul yönetimin net olmaması.
- İstismara uğrayan çocuğa nasıl yardım edileceği konusunda öğretmenlerin ve okul yönetimin net olmaması.

IV. ÇOCUK İSTİSMARINDA OKUL TEMELLİ ERKEN UYARI ve ETKİN MÜDAHALE MODÜLÜ TANITIM SUNUMU

Çalıştayda Nirengi Derneği başkanı Solmaz Havuz ve başkan yardımcısı Ayşe Gür Turaboğlu, Okul Temelli Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi ve Erken Müdahale Sistemi için Vaka Yönetimi Modülünün tanıtım sunum gerçekleştirdi.

Modül 5 bölümden oluşmaktadır.

Bölüm 1: Bilgilendirme, ihmal ve istismarın ele alınmasında güvenli ve iyileştirici iletişim becerileri

Bölüm 2: Dayanıklılık ve baş etme gücünün desteklenmesi; çocuk düzeyinde, aile düzeyinde ve okul düzeyinde;

Bölüm 2.1: Standart Operasyon Prosedürleri; İhmal ve istismar olayı ile karşılaşıldığında, ihmal ve istismarın niteliğine göre okulda nasıl harekete geçileceğinin, hangi zamanlama ve sırayla nelerin yapılacağına önceden planlanmış halini ifade eder. Olaya neden olan tehdidin türüne göre, farklı müdahale işlemlerini dikkate alan alternatifli planlama yapılması bu kapsamdadır.

Bölüm 3: İlkeler: Zorunlu bildirim gerekliliği, Gizlilik protokolleri;

Bölüm 4: Vaka Yönetimi: Tanışma-Taahhüt, Görüşme, Vaka eylem Planlaması, Planın Uygulanması, Vaka Takibi Yönetimi, Vakanın Sonlandırılması, Hizmetin Değerlendirilmesi aşamalarından oluşur.

Bölüm 5: Hizmet Sağlayan Paydaşlar ve Sektörler Arasında Koordineli Çalışma.

V. ALT GRUP ÇALIŞMALARI ve RAPORLANAN PAYLAŞIMLAR

“World Cafe” tekniği kullanılarak gerçekleştirilen atölye- alt grup çalışmalarında , Okul Temelli Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi ve Erken Müdahale Sistemi için Vaka Yönetimi ve sistemin sürdürülebilirliğini belirlemek üzere alt gruplarda 3 turda farklı başlıklarda konular ele alındı.

1. Turda ele alınan konu: Çocuk ihmal ve istismarı vakalarının mevcut durumda yetkili makamlara rapor edilme durumu? Rapor edilme mekanizmaları- sistemi ile ilgili sorun alanları, boşluklar;

2. Turda ele alınan konu: Çocuk ihmal ve

istismarında vaka yönetimi konusundaki görüşleriniz. Çocuk ihmal ve istismarı vakası olduğunda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği- koordinasyon mekanizmaları -sistemi ile ilgili isleyen ve işlemeyen noktalar;

3.Turda ele alınan konu: Çocuk ihmal ve istismarında etkin, verimli, bütüncül bir vaka yönetimi için öneriler. Okul temelli vaka yönetimi için öneriler? Toplum temelli (okul dışında) vaka yönetimi önerileri? şeklinde oldu.

Her turda ele alınan konu ile ilgili paylaşımlar aşağıda yer almaktadır:

DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR

Arayanın ben olduğumu
bilecekler...

İhbarlar gizlilik ilkesiyle ele alınır.
İstismar vakasını bildirmek için
isminizi paylaşmanıza gerek yoktur.
İstismar eden kişi, kendisini kimin
ihbar ettiğini öğrenemez.

**ÇOCUK İSTİSMARI
VAKALARINI
YETKİLİLERE BİLDİRİN!**

1. Tur: Çocuk ihmal ve istismarı vakalarının mevcut durumda yetkili makamlara rapor edilme durumu? Rapor edilme mekanizmaları- sistemi ile ilgili sorun alanları, boşluklar nelerdir?

Grup paylaşımları aşağıda çocuk, aile, okul, ilgili kurumlar düzeyinde özetlenmiştir.

Çocuk düzeyinde:

- Ağırlıklı olarak çocukların maruz kaldıkları istismar ve ihmal vakalarını belli bir yaşa gelene kadar anlayamaması; anlasa bile çevresine söylemekten çekinmesi.
- Bazı vakalarda, maruz kaldığı ihmal ve özellikle istismar vakasını dile getiren çocuğun yalan söylemekte suçlanması ya da ailesinin söyledikleri ciddiye almaması. Bu durumun da çocuğun mağduriyetinin arttırması.
- Yerleşik ve etkili bir müdahale ve destek sistemi olmadığı için rapor edilen vakalarda çocuğun tekrar tekrar mağdur olması.

Aile düzeyinde:

- Nereye ve nasıl başvuracağının bilinmemesi.
- Çocuğun psikolojisi bozulacak- anlatmak zorunda kalacak diye resmi makamlara başvurmadan çekinilmesi.
- Resmi makamlara ve adalet sistemine güvensizlik duyulması.
- Başvuru halinde sürecin uzaması (mağduriyetin de uzaması).
- Ailenin toplum içinde damgalanması; çevrenin sosyal ve psikolojik baskısından çekinmesi.

Okul düzeyinde:

- Bazı vakalarda, okul ve ilçe yöneticilerinin okulun ve kurumun adı zarar görecektir endişesi ile olayın üstünü örtme yolunu seçmesi.
- Okul düzeyinde nereye ve nasıl raporlanacağını bilinmemesi.
- İhbarda bulunan öğretmenin resmi kurumlarca gizlilik ilkesinin yeterli şekilde uygulanmayacağı konusunda endişe duyması ve ihbardan çekinmesi.
- İhmal ve istismar konusunda endişe duyan öğretmenin bu durumu aile ile nasıl konuşacağını bilememesi.

İlgili- Yetkili Kurumlar düzeyinde:

- Raporlama için ilgili kurumlarda yeterli yetkin profesyonel meslek elemanları bulunmaması; sosyal hizmet uzmanı, psikolog, polisler, adli tip uzmanları, okul rehber öğretmeni, vb.
- Raporlamanın yaygın olarak gerekli gizlilik içinde yapılmaması; hem mağdur ve ailesi için hem de ihbar da bulunanlar için.
- Karakol düzeyinde polislerin bu konuda yeterli eğitimi olmaması halinde olayın üstünü örtmek, yetersiz raporlama yapmak, vb. durumlarla sıklıkla karşılaşılması.

2. Tur: Çocuk ihmal ve istismarında vaka yönetimi konusundaki görüşleriniz. Çocuk ihmal ve istismarı vakası olduğunda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği- koordinasyon mekanizmaları -sistemi ile ilgili işleyen ve işlemeyen noktalar;

Bu turda grup paylaşımlarının ağırlıklı olarak ilgili- yetkili kurumlar düzeyinde olduğu görülmektedir. Grup paylaşımları aşağıda yer almaktadır.

Yetkili Kurumlar düzeyinde:

- Vakanın her kurum tarafından ayrı olarak değerlendirilmesi.
- İlgili kurum ve kuruluşların birbirini tanımaması; rol ve fonksiyonlarının net şekilde bilinmemesi.
- Her kurumun neler yapacağını ve kurumlar arası ilişkinin nasıl olacağını net şekilde yer aldığı ortak bir doküman (yönerge) olmaması.
- İstismarı tanıma ve tanımlamada ortak anlayış/yaklaşım olmaması.
- Koordineli çalışma konusunda anlayış sahibi uzman personel eksikliği.
- Farklı disiplinlerden uzmanların ortak yaklaşım ve yapılacaklar konusunda ortak bilgiye sahip olmaması.
- Vakanın sevinde farklı kurumlarda ve farklı profesyonel meslek elemanlarında oluşan korku; gizlilik ihlali ile karşılaşma ve zarar görme konusunda yaygın kanı olması.
- İlk adımlar ve sonraki süreç konusunda

netlik olmaması.

Çocuk-Aile düzeyinde:

- Sürecin uzaması sonucu mağdurun (ve ailesinin) mağduriyetinin de uzaması.
- Ailenin bazı vakalarda kendi adaletini kendi sağlamak gibi negatif yollara başvurması.

3.Tur: Çocuk ihmal ve istismarında etkin, verimli, bütüncül bir vaka yönetimi için öneriler. Okul temelli vaka yönetimi için öneriler? Toplum temelli (okul dışında) vaka yönetimi önerileri?

Öneriler konusundaki grup paylaşımları aşağıda yer almaktadır.

Yetkili Kurumlar düzeyinde:

- Raporlamanın standart bir form üzerinden yapılması ve her kurumda önceki kurumda neler yapıldığının görülmesi.
- Çocuğun emniyette sorgulanması yerine bir uzman eşliğinde Aile ve Sosyal Politikalar (ASP) İl Md. vb. bir ortamda sorgulanması.
- Yurt dışı örneklere bakılması ve ülkemize uyarlanması.
- Gerektiğinde çocuğun/ailenin şehir değişikliğinin kamu kurumlarınca desteklenmesi
- Kurum yöneticilerinin bu konuda eğitilmesi.
- Okullarda etkin denetim yapılması.
- Ebeveyn, öğretmen, okul yönetiminin işbirliği için sistemli ve düzenli olarak eğitim, bilgilendirme çalışmaları yapılması.
- Aile Sağlığı Merkezlerinde görevli sağlık personeli ile ev ziyareti yapan ebeler için eğitim, bilgilendirme çalışmaları yapılması.
- Savcılık ve Sosyal Hizmetlerin birlikte çalışması.
- Savcılıkta, süreci yönetecek bir vaka

yöneticisinin belirlenmesi.

- Özellikle çekirdek aile içi cinsel istismar vakalarında istismarda bulunan kişinin aileden uzaklaştırılması ve ceza alması ile ilgili bir sistemin işletilmesi.
- Toplumda şiddetin normalleştirilmesi ile ilgili kültürel kodlara ve aile normlarına yönelik çalışmalar yapılması.

Çocuk-Aile düzeyinde:

- Çocuğun rehabilitasyonu ile ilgili müdahale-destek çalışmalarının hemen başlatılması.
- Mağdur çocuğun öncelikle güvenli ortama alınması (çocuğun yüksek yararının dikkate alınması).
- Aile ve akraba çevresinde çocuğa destek olacak figürlerin devreye girmesini sağlayacak bir sistem kurulması
- Profesyonel koruyucu ailenin destek sistemi olarak devreye girmesi ile ilgili düzenlemeler yapılması.
- Çocuk İzleme Merkezi- Sevgi Evleri hazırlanması; zorunlu hallerde- çocuğun aileden uzaklaştırılması gerektiğinde bu evler devreye girebilir.
- Danışma merkezleri veya noktaları oluşturulması ve duyurulması.

D. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalıştay verileri ışığında, ortaya konan temel sonuçlar:

- Çocuklara yönelik ihmal ve istismar toplumsal bir sorundur.
- Hiçbir sektör ya da kurumun tek başına çocuk ihmal ve istismarını önleme konusunda kaynakları, yetki ve otoritesi yeterli değildir.
- İhmal ve istismarın önlenmesi veya İhmal ve istismara maruz kalan çocuklara erken müdahale ve etkin rehabilitasyon desteği sağlayabilmek için kurumlar arası koordineli çalışma kaçınılmazdır.
- Okulların ve öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı ile baş etme konusunda önemli katkıları olabilir. Bunun için, okul temelli çocuk ihmal ve istismarını tanıma, değerlendirme ve yönlendirme sistemlerinin- vaka yönetimini sisteminin ivedilikle geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Öneriler:

- Ortak tutum, bilgi ve beceriler: Adalet (hukuk), emniyet (kolluk), adli tıp, sağlık, eğitim, psiko-sosyal alanlardaki profesyonel meslek elemanlarının ihmal ve istismar mağduru çocuklarla çalışmak için
 - ortak tutum ve yaklaşım içinde olmalarının sağlanması,
 - temel bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi.
- Vaka Yönetimi: Mağdur çocuklar için 'vaka yönetimi' sisteminin kurumlar arası katılımcı bir yaklaşım ile ülkemize

uyarlanması. Pilot illerde test çalışma yapılarak, ülke çapında yaygınlaştırılması. Vaka Yönetimi: Tanışma-Taahhüt, Görüşme, Vaka eylem Planlaması, Planın Uygulanması, Vaka Takibi Yönetimi, Vakanın Sonlandırılması, Hizmetin Değerlendirilmesi aşamalarından oluşur

- Standart Operasyon Prosedürleri; İhmal ve istismar olayı ile karşılaşıldığında, ihmal ve istismarın niteliğine göre okulda, ailede, mahallede nasıl harekete geçileceğinin, hangi zamanlama ve sırayla nelerin yapılacağına önceden planlanmış halini ifade eder. Olaya neden olan tehdidin türüne göre, farklı müdahale işlemlerini dikkate alan alternatifli planlama yapılması bu kapsamdadır.

- Psiko-sosyal müdahale: Vakanın özelliğine göre gereken psiko-sosyal müdahalenin uygulanması. Psiko-sosyal müdahalenin vaka yönetimi içinde ele alınması.
- Sektörler arası koordine: İlgili sektörlerle ve profesyonel meslek elemanları ile koordineli çalışma sisteminin kurulması.
- Hizmet kalitesi ve hesap verebilirlik: Sektörler arası koordineli çalışmanın ve sunulan hizmet kalitesinin değerlendirilebilmesi için göstergeler geliştirilmesi. Kalite ve hesap verebilirlik göstergelerinin kurumlar arası katılımcı bir yaklaşım ile ülkemize uygun şekilde geliştirilmesi.

BİTİRİRKEN

Çocuk ihmal ve istismarı ülkemizde yaygın, ciddiye alınması gereken, ama önlenabilir bir toplumsal sorundur. Bu konuda herkesin yapabileceği birtakım aktiviteler olmakla beraber kamu kurum ve kuruluşları bağlamında atılması gereken çok önemli adımlar bulunmaktadır. Bu adımların atılmasında karar vericilerin ve kamu görevlilerinin görevi ve sorumluluğu bulunurken, STK'lar, üniversiteler vb. kuruluşların da somut ve ülkemize uyarlanabilir öneriler ile karar vericileri desteklemesi önemlidir. Vatandaşların da çocuk ihmal ve istismarı konusunda adım atılmasını talep etmek ve izlemek hakkı ve sorumluluğu bulunmaktadır.

EK1: KATILIMCI LİSTESİ

KATILIMCI	KURULUŞ
Ali ERGEN	Adalet Bakanlığı Mersin Adliyesi
Ali METİN	Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu
Zuhal KAYIŞSAHİN	Arbella Makarna
Bayram DÖLEN	Çocuk İzleme Merkezi
Evren YALÇINKAYA	Çocuk İzleme Merkezi
Recep BOZKUŞ	İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü
Gülçin YILDIRIM	İl Aile ve Sosyal Potikalar Müdürlüğü (ÇODEM)
Tülay ALKAYA	İl Aile ve Sosyal Potikalar Müdürlüğü (ÇODEM)
Mustafa ORTADAĞ	İl Emniyet Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği
Hakan KÖSE	İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü
Fatma DÖLEN	İl Gençlik Hizmetleri ve Spor Müdürlüğü
Özgül Su ÖZENİR	İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Gülmisal KURTARAN	İl MEM Md. Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Ömer ÜNAL	İl MEM Md. Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Sinan ŞİMŞEK	İl MEM Md. Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Hülya TEKİN	Mersin Halk Sağlığı Müdürlüğü

EK1: KATILIMCI LİSTESİ

KATILIMCI	KURULUŞ
Osman KONCA	Mersin Halk Sağlığı Müdürlüğü
Pelin AYDOĞDU	Mersin Halk Sağlığı Müdürlüğü
Av. Ece KOVAN DEMİRTAŞ	Mersin Barosu, Çocuk Hakları Merkezi
Alper ŞAHİNOĞLU	Mersin Barosu
Ömer ERKOL	Mersin Çocuk Evleri Müdürlüğü
Ayten YILMAZ YAPRAK	Mersin Kent Konseyi
Erkan AKTAŞ	Mezitli Kent Konseyi
Elçin ÖZKAN YİĞİT	Mezitli Kent Konseyi
Binnaz KIRAN ESEN	Mersin Üniversitesi
Halis DOKGÖZ	Mersin Üniversitesi
Barış AŞA	Toplum Gönüllüleri Vakfı
Pınar IŞIK	Toplum Gönüllüleri Vakfı
Rojda AK	Toplum Gönüllüleri Vakfı
İsmail Büyük BÖRTLÜ	YASODER (Yeniden Sosyoloji Derneği)
Nursel GÖKOĞLU	YASODER (Yeniden Sosyoloji Derneği)

Çok Geç Olmadan Çocuk İstismarına Dur De! Çalıştay Raporu

26 Mayıs 2016, Mersin

Hazırlayanlar:

Zeynep M. Türkmen Sanduvac
Ayse Gür Turaboğlu
Solmaz Havuz
Idil Türkmen

